

ΤΑΞΗ: Α΄ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ

Ημερομηνία: Σάββατο 9 Ιανουαρίου 2021
Διάρκεια Εξέτασης: 2 ώρες

ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Θουκυδίδου Ιστορία, Βιβλίο 3. Κεφάλαιο 75

[1] Τῇ δὲ ἐπιγιννομένη ἡμέρᾳ Νικόστρατος ὁ Διειτρέφους Ἀθηναίων στρατηγὸς παραγίγνεται βοηθῶν ἐκ Ναυπάκτου δώδεκα ναυσὶ καὶ Μεσσηνίων πεντακοσίοις ὀπλίταις· ξύμβασίν τε ἔπρασσε καὶ πείθει ὥστε ξυγχωρῆσαι ἀλλήλοις δέκα μὲν ἄνδρας τοὺς αἰτιωτάτους κρίναι, οἱ οὐκέτι ἔμειναν, τοὺς δ' ἄλλους οἰκεῖν σπονδὰς πρὸς ἀλλήλους ποιησαμένους καὶ πρὸς Ἀθηναίους, ὥστε τοὺς αὐτοὺς ἐχθροὺς καὶ φίλους νομίζειν. [2] Καὶ ὁ μὲν ταῦτα πράξας ἐμέλλεν ἀποπλεύσεσθαι· οἱ δὲ τοῦ δήμου προστάται πείθουσιν αὐτὸν πέντε μὲν ναῦς τῶν αὐτοῦ σφίσι καταλιπεῖν, ὅπως ἦσσόν τι ἐν κινήσει ὧσιν οἱ ἐναντίοι, ἴσας δὲ αὐτοὶ πληρώσαντες ἐκ σφῶν αὐτῶν ξυμπέμψειν. [3] Καὶ ὁ μὲν ξυνεχώρησεν, οἱ δὲ τοὺς ἐχθροὺς κατέλεγον ἐς τὰς ναῦς. Δείσαντες δὲ ἐκεῖνοι μὴ ἐς τὰς Ἀθήνας ἀποπεμφθῶσι καθίζουσιν ἐς τὸ τῶν Διοσκόρων ἱερόν. [4] Νικόστρατος δὲ αὐτοὺς ἀνίστη τε καὶ παρεμυθεῖτο. Ὡς δ' οὐκ ἔπειθεν, ὁ δῆμος ὀπλισθεὶς ἐπὶ τῇ προφάσει ταύτῃ, ὡς οὐδὲν αὐτῶν ὑγιᾶς διανοουμένων τῇ τοῦ μὴ ξυμπλεῖν ἀπιστία, τὰ τε ὅπλα αὐτῶν ἐκ τῶν οἰκιῶν ἔλαβε καὶ αὐτῶν τινὰς οἷς ἐπέτυχον, εἰ μὴ Νικόστρατος ἐκώλυσε, διέφθειραν ἄν. [5] Ὅρωντες δὲ οἱ ἄλλοι τὰ γιννόμενα καθίζουσιν ἐς τὸ Ἥραιον ἰκέται καὶ γίνονται οὐκ ἐλάσσους τετρακοσίων. Ὁ δὲ δῆμος δείσας μὴ τι νεωτερίσωσιν ἀνίστησιν τε αὐτοὺς πείσας καὶ διακομίζει ἐς τὴν πρὸ τοῦ Ἥραιου νῆσον, καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἐκεῖσε αὐτοῖς διεπέμετο.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β**Θουκυδίδου Ιστορία, Βιβλίο 3. Κεφάλαιο 78**

Και οι Κερκυραίοι εφορμώντας άτακτα και με λίγα πλοία δεινοπαθούσαν από την πλευρά τους. Οι Αθηναίοι, από την άλλη πλευρά, επειδή φοβούνταν τον μεγαλύτερο αριθμό των εχθρικών πλοίων και την περικύκλωση, δεν έκαναν επίθεση στα παραταγμένα εναντίον τους πλοία ούτε στο σύνολό τους, ούτε στο μέσο τους, αλλά αφού επιτέθηκαν σε μια πτέρυγα, καταβύθισαν ένα πλοίο. Και ύστερα απ' αυτά, αφού εκείνοι (δηλ. οι Πελοποννήσιοι), σχημάτισαν κυκλική παράταξη, οι Αθηναίοι έπλεαν γύρω τους και προσπαθούσαν να τους προκαλέσουν σύγχυση με το θόρυβο. Όταν όμως το αντιλήφθηκαν οι Πελοποννήσιοι που ήταν κοντά στους Κερκυραίους, και επειδή φοβήθηκαν μήπως συμβεί αυτό το οποίο ακριβώς συνέβη στη Ναύπακτο, έσπευσαν να βοηθήσουν, και όταν συγκεντρώθηκαν τα πλοία όλα μαζί επιτέθηκαν εναντίον των Αθηναίων. Και οι Αθηναίοι υποχωρούσαν ήδη χωρίς να κάνουν στροφή και συνάμα ήθελαν τα πλοία των Κερκυραίων να προλάβουν να διαφύγουν στο λιμάνι στο μεγαλύτερο δυνατό αριθμό, ενώ οι ίδιοι υποχωρούσαν αργά και οι εχθροί είχαν παραταχθεί ενάντια σ' αυτούς.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να αποδώσετε στη νέα ελληνική το απόσπασμα: «Γῆ δὲ ἐπιγιγνομένη ἡμέρα... ἐκ σφῶν αὐτῶν ζυμπέμψειν.»

Μονάδες 30

B1α. Να σχολιάσετε τις ακόλουθες φράσεις του κειμένου: *παραγίγνεται βοηθῶν ἐκ Ναυπάκτου, δέκα μὲν ἄνδρας τοὺς αἰτιωτάτους κρίναι, οἳ οὐκέτι ἔμειναν, τὸ τῶν Διοσκόρων ἱερόν.*

Μονάδες 10

B1β. Στο κεφάλαιο 75 ο Θουκυδίδης περιγράφει ένα ολοφάνερο κλίμα καχυποψίας και εκδικητικότητας ανάμεσα στις αντιμαχόμενες παρατάξεις (δημοκρατικούς – ολιγαρχικούς). Ποια στοιχεία του κειμένου επιβεβαιώνουν αυτή την άποψη; Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με αναφορές στα συγκεκριμένα χωρία.

Μονάδες 10

B1γ. Να σκιαγραφήσετε την προσωπικότητα του Αθηναίου στρατηγού Νικόστρατου με βάση την πολιτική του στο πρωτότυπο αρχαίο κείμενο (κείμενο Α) και τις ενέργειές του στο μεταφρασμένο κείμενο ως αρχηγού του αθηναϊκού στόλου (κείμενο Β).

Μονάδες 10

- B2.** Να χαρακτηρίσετε το περιεχόμενο των παρακάτω προτάσεων ως σωστό (Σ) ή λανθασμένο (Λ), στηριζόμενοι στην εισαγωγή του σχολικού σας βιβλίου.
1. Ο Θουκυδίδης καταγόταν από πλούσια, αριστοκρατική οικογένεια.
  2. Κατά την έναρξη του πελοποννησιακού πολέμου ο Θουκυδίδης αμφισβήτησε τη μεγάλη αξία του Περικλή.
  3. Το 424 π.Χ. ο Θουκυδίδης, ως στρατηγός, δεν μπόρεσε να σώσει την Αμφίπολη, αποικία των Αθηναίων, κοντά στις εκβολές του Στρυμόνα από την επίθεση των Κορινθίων.
  4. Στα πρώτα βιβλία υπάρχουν αναφορές για το τέλος του πολέμου και την τελική καταστροφή· η εξιστόρηση όμως των γεγονότων δεν φτάνει ως το 404 π.Χ. αλλά διακόπτεται στο 411 π.Χ.
  5. Η προσπάθεια του Θουκυδίδη για κριτική απόδειξη των θέσέων του θυμίζει την επιχειρηματολογία των φιλοσόφων.
  6. Στις δημηγορίες που παραθέτει ο Θουκυδίδης στο έργο του φαίνεται η ικανότητά του να αναλύει τα γεγονότα και το βάθος της σκέψης του.
  7. Η διαίρεση του έργου του Θουκυδίδη σε οχτώ βιβλία έγινε από τον ίδιο τον ιστορικό.
  8. Ο Θουκυδίδης χρησιμοποιεί στο έργο του την «αρχαία αττική» γλώσσα χωρίς γλωσσικές ιδιομορφίες.
  9. Η επισόρευση αιτιολογικών προτάσεων και προσδιορισμών φανερώνει την προσπάθεια του ιστορικού να δια φωτίσει τα αίτια των γεγονότων που περιγράφει.
  10. Το έργο του Θουκυδίδη αποτελεί «κτήμα ἐς αἰεὶ».

Μονάδες 10

- B3α.** Να εντοπίσετε στο πρωτότυπο κείμενο έναν ετυμολογικά συγγενή τύπο για καθεμιά από τις ακόλουθες λέξεις: αποχώρηση, αλληλεγγύη, αποδιοπομπαίος, καθίζηση, εξοπλισμός.

Μονάδες 5

B3β. Να συνδέσετε κάθε λέξη της Α΄ στήλης με την ομόρριζή της στη Β΄ στήλη (για λέξη της Β΄ στήλης περισσεύει):

Α΄ ΣΤΗΛΗ	Β΄ ΣΤΗΛΗ
1. δείσαντες	α) έλλειψη
2. καταλιπεῖν	β) κατάσταση
3. έλαβε	γ) γεγονός
4. γίνονται	δ) δέος
5. αντίστησι	ε) απολαβή
	στ) βέλος

Μονάδες 5

B4α. Να γράψετε τον γραμματικό τύπο που ζητείται για καθέναν από τους παρακάτω ονοματικούς τύπους:

ναυσί: τη γενική του πληθυντικού αριθμού

άνδρας τούς αιτιωτάτους: την κλητική του ενικού αριθμού

προφάσει: τη δοτική του πληθυντικού

ύγιες: την αιτιατική του ενικού στο θηλυκό γένος

οἷς: τη γενικού ενικού αριθμού στο αρσενικό γένος

Μονάδες 5

B4β. Να γράψετε τον γραμματικό τύπο που ζητείται για καθέναν από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους:

παραγίγνεται: το γ΄ πληθυντικό πρόσωπο οριστικής παρακειμένου

έκώλυσε: το απαρέμφατο μέλλοντα της μέσης φωνής

οἰκεῖν: το α΄ πληθυντικό πρόσωπο ευκτικής ενεστώτα ενεργητικής φωνής.

κατέλεγον: το β΄ ενικό πρόσωπο προστακτικής αορίστου β΄ ενεργητικής φωνής.

πίσας: τον ίδιο τύπο στον ενεστώτα

Μονάδες 5

B5α.i. Να χαρακτηρίσετε δύο από τους ομοιόπτωτους ονοματικούς προσδιορισμούς και δύο από τους ετερόπτωτους ονοματικούς προσδιορισμούς που υπάρχουν στην παράγραφο 1 του κειμένου Α « Τῇ δὲ ἐπιγιγνομένη ἡμέρα... τοὺς αὐτοὺς ἐχθροὺς καὶ φίλους νομίζειν» και να επισημάνετε τον όρο που συμπληρώνουν. (Μονάδες 4) **ii.** Να χαρακτηρίσετε συντακτικά τους υπογραμμισμένους όρους του κειμένου Α και να προσδιορίσετε τον όρο που συμπληρώνουν. (Μονάδες 2)

Μονάδες 6

B5β.i. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις ως προς το είδος, την εκφορά και τον συντακτικό τους ρόλο στο κείμενο.

οἱ οὐκέτι ἔμειναν, μὴ ἐς τὰς Ἀθήνας ἀποπεμφθῶσι

Μονάδες 3

ii. Να επιλέξετε τη σωστή απάντηση σχετικά με το είδος της παρακάτω δευτερεύουσας πρότασης: ὅπως ἤσσόν τι ἐν κινήσει ὧσιν οἱ ἐναντίοι:

α. αποτελεσματική   β. πλάγια ερωτηματική   γ. τελική

Μονάδα 1